

Príchod do indickej ní¾iny, Vastu Puru¹a mandala

Árijci po príchode na indický subkontinent obohatili indickú kultúru o tri veci, ktoré civilizácia doby bronzovej v indickej ní¾ine nemala. Árijci jazdili na koôoch, pou¾ivali ¾elezo a èo je najdôle¾itejšie - mali Védy. Tieto knihy múdrostí boli podávané ústne z generácie na generáciu a¾ po vytvorenie Sanskritského písma. Štvrtá kniha – Atharvaveda, ktorá obsahuje popis vedy Vastu šastra – bola zhrnutá v èase, keď sa polo-nomádsky Árijci zaèali postupne usadzova» na indickej pôde a prispôsobova» sa agrárnemu spôsobu ¾ivota. Postupom èasu sa z osád zaèali vytvára» dediny a z dedín mestá. Pravdepodobne v tomto období sa Vastu šastra vèlenilo do Atharvavedy, aby sa tak zachovala uniformita a celková schéma všedných vecí. ¼udia tej doby si na rozdiel od moderného èloveka dnešných èias stavali príbytky sami. Nebol potrebný ¾iadny staviteľ, in¾inier alebo architekt. Ich domy boli z jednoduchej dreveneï konštrukcie, z prútia alebo hlinených stien a stiech pokrytých slamou. Domy mali poväèšine tvar štvorca so štvorcovým átriom v strede. Zásady Vastu boli akýmsi návodom pre budovanie stavby – súbor odporuèených a odskušaných pravidiel. Šastry odporuèali staviteľovi domu komplexné informácie zaèínajúc radami pre výber pozemku a konèiac návodom na vytvorenie správnej konzistencie blata na omietnutie stien. Védy uèili ako nájs» vhodnú pôdu schopnú unies» stavbu a ako urèi» hlavné svetové strany. Okrem iného, pri stavebnom procese bolo potrebné poveda» celú škálu odriekavaní a modlitieb. Zachovaná legenda hovorí o gigantickom démonovi Vastu Purushovi, ktorý vznikol z kvapky Šivovho potu a spustošil svet. Ostatní bohovia sa spolu zo zúfalstva spojili a spoločne vyhli dèmona zachrániac svet a obnovujúc poriadok všade tam, kde zavládol chaos. Ka¾dému z bohov bolo tak pridelené špecifické umiestnenie v mandale súvisiace s ich postavením a schopnosšami. Vastu Purusha mandala je akási tabuľka pomáhajúca staviteľovi urèi» funkciu izieb v dome. Je v tvare štvorca, kde sa zobrazuje s Brahmom v strede a 32 ostatných bo¾stiev je umiestnených v periférnych štvorcoch nále¾iacim ich postaveniu po stranách. Umiestnením jej na plán domu v smere príslušných svetových strán mô¾eme s ľahkosšou urèi» rozdelenie príbytku na urèité miestnosti. Mandala je kozmický diagram podmanenia Purušu. Démon Puruša je znázornený na mandale v skrèeneï polohe s hlavou smerujúcou na severovýchod a nohami smerujúcimi na juhozápad. Legenda o Vastu Purushovi a jeho podmanení ostatnými bohmi bola krásne pou¾itá ako metafora ilustrujúca návod ako by sa mal naplánova» dom z hľadiska umiestnenia urèitých izieb do vhodných lokalít domu. Mandala zvyèajne obsahovala 81 štvorcov. Pozícia rôznych bohov v mandale je základ pre aktivity urèené pre jednotlivé miestnosti. Napríklad: Brahma, najvyššia bytos», ktorá obýva veľký centrálny štvorec reprezentuje dimenziu nad úrovňou zeme. Táto èas» je preto ponechaná otvorená a “prepojená s nebom” vo forme átria – veľmi praktický spôsob zabezpeèujúci adekvátne svetlo a ventiláciu v rámci príbytku. Dvor je všeobecne najchladnejšia, tienená a najpríjemnejšia èas» domu, tak¾e sa stáva stredobodom celej domácej aktivity. Átrium okrem príjemnej funkcie zatieneného otvoreného priestoru, plní taktie¾ funkciu prírodnej klimatizácie, hlavne v horúcich a suchých klimatických podmienkach. Prúdiaci vzduch vchádzajúci cez okná do domu vytláèa teplý vzduch z domu von cez átrium. Bohyôa Agni nachádzajúca sa na juhovýchode reprezentuje oheò, je logické umiestni» tam kuchyòu, ak je to mo¾né. Pokiaľ by to nebolo mo¾né, kuchyòa mô¾e by» premiestnená na severozápad, sever alebo východ. Podobne je to s toaletami. Mô¾u by» umiestnené v ktorejkoľvek èasti domu okrem juhozápadu alebo severovýchodu. Kuchyòa a toalety sú zdrojmi charakteristických pachov. Ak by takéto miestnosti boli umiestnené na línii vetra smerujúceho do ostatných èastí domu, domáce prostredie by sa stalo veľmi nepríjemné. Umiestnenie týchto miestností na sever alebo východ budovy pomáha pachom uvoľnova» sa priamo do exteriéru von z príbytku. Severovýchodný roh sa tie¾ neodporuèa. Nie je to však z praktickej príèiny. Bolo by to zbytoène plytvanie najkomfortnejším miestom v rámci budovy. Teplota sa mô¾e v rámci interiéru meni». Zále¾í to od vzdialenosti od zdroja prúdiaceho tepla. V tomto prípade teplých vetrov vanúcich z juhozápadu. Najviac tieto prúdy ovplyvňujú juhozápadný roh domu, preto sa tieto priestory neodporuèajú na dlhodobé aktivity vykonávané poèas dòa. Tieto miestnosti sa odporuèajú vyu¾íva» ako skladovacie priestory, šatníky alebo kni¾nice. Pre obývateľné miestnosti je najvhodnejší sever a východ domu práve kvôli najväèšiemu chladu a komfortu poèas dòa, zatiaľ èo spáloa je obývaná poèas chladnejšich nocí, jej umiestnenie je odporuèané na juh a západ. Okrem toho, deti by mali spa» hlavou smerom na východ, zatiaľ èo dospelých hlavy by mali smerova» na juh. Tieto odporuèania prihliadajú na prirodzené magnetické polia Zeme. Študovôa a jedáleò sa zvykne podľa Vastu umiestòova» na západ medzi toaletu/kuchyòu a skladovacie priestory. Mô¾e sa zda» ¾e praktickos» umiestnenia izieb je nelogický a nepraktický, no ako náhle si uvedomíme, ¾e ani v študovni a jedálni sa dlho poèas dòa nezdr¾iavame má zrazu toto rozlo¾enie izieb význam. Z hľadiska umiestnenia izieb sa názory Feng šuej a Vastu šastra rôznia. Feng šuej neodporuèa také kombinácie susediacich izieb ako Vastu. Dôvodom mô¾e by» aj fakt, ¾e do týchto izieb sa vchádzalo priamo z átria. Tieto miestnosti pravdepodobne plnili funkciu samostatných navzájom sa nerušiacich jednotiek. Domnievam sa, ¾e keď¾e boli umiestnené vedľa seba a neboli prepojené dverami kde by sa z jednej izby prechádzalo do druhej nezále¾alo na ich poradí a funkcii.